

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația: BUCUREȘTI Strada Regală, 6	DIRECTORI: A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC	ABONAMENTUL: 10 Lei pe an
---	---------------------------------------	------------------------------

DE LA ȚARĂ

Oftă Moș Neculai, oftă din adânc. De sub sprincenile-î albe, stufoase, ochii lui mici, fără culoare, păreau că privesc departe, la lucruri pe cari numai el le vede.

— Hei, dragul meu, ce era acum patruzeci de ani pe aici!... Ce curți, ce gospodării! Parc'a bătut vîntul și le-a dus. — Pe-atunci, boerul trăia aici, cu noi, își căta de pămînt, vedea de nevoile noastre, avea milă de noi, ne povățuia, el ni-era stăpîn, judecător și tată. Și trăiam cu toții în belșug, în dragoste și în bună înțelegere. Femeile-și vedeau de casă, copiii creșteau în frica lui Dumnezeu, ne purtam cîmă, sumanul și căciula noastră, și treaba era treabă, și cheful era chef. Ce vād eū acu; ce schimbare-aū luat toate de la o vreme 'ncoace... mai bine cu astarul pe ochi, în pămînt, să nu mai vād, să nu mai știu. Risipă și bătae de joc e unde te 'ntorcî. Se strică și gospodării, și obiceiuri, și oameni, și tot. Feciorii noștri — cînd să prindă și ei gură pînzii — ni-ia la oaste, ni-ia duce la oraș, ni-ia înstrăinează, și, după trei ani, ni-ia trimete neoamenî. secătuiți și la minte și la trup, mai stropsiți de cît dacă-i ducea'n războiū, acolo incaltea știu c'au făcut ispravă, ai mîngîierea c'au luptat pentru țară, pe cînd așa... cum îi mai rău. Ni-ia cinstiți și ni-ia dă tilhari, ni-ia sănătoși și ni-ia dă bolnavi, ni-ia deștepți și harnici și ni-ia dă smintiți și trintori. — Mă uit eū, nu mai departe, în sat la noi. Avea 'nainte tot gospodarul plugul, și carul, și boii lui. Eșiai în ușă, vedeai o vacă, un minzat, un porc. Azi stau gunoaele morman în bătătura pustie și desgrădită. Și nu

se mai stăvește nici ciinele pe lângă casa românului, că n'are ce mânca. La patru fumuri azi de-abia dacă mai vezi un plug. Că cei cari au mai rămas c'o leacă de stare, și-au vindut boii și-au cumpărat cai, i-au pus la plug, să zgirie doar țărna așa, cum ai trage cu degetu prin cenușă, au mai vindut apoi din ei, pân' au rămas cu câte-o mîrtoagă de-î numeri coastele—ș'o țin de fudulie. Să te ferească Dumnezeu de fudulia românului sarac.—A prins o para două, își înhamă gloaba la căruță, își ia nevasta și copiii și hi! la tîrg. Acolo, el se 'nfundă 'n orindă și-și bea mințile. Lelița bate ulițele, înșiră dughenile, cumpără stamburi putrede, flori de hîrtie, scurteici cu blană de miță la mineci și la guler, ciuboțele strimte cu bot ascuțit și călcăiul de-o schioapă, de-o vezi duminica la horă călcînd ca'n străchină. Dintr'o sută de femei, în sat la noi, nu știu dacă mai găsești astăzi cincî, cari să-și poarte portul țesut de ele — ș'acelea, să le vezi cum staū în biserică, răznite pe lângă ușă, rușinate de sărăcia îmbrăcăminteii lor. — Pe-aici n'am mai pomenit nuntă, de nu mai țin minte. Trăesc amestecați ca dobitoacelē. Femeia lui Stan las'o casă de copii și pleacă cu Bran, face alt rînd de prunci și-î părăsește și pe ăștia, și nici nu vrea să-î mai cunoască. O cățea are mai multă milă și grijă de cățeeii ei. — Se'ncinge câte-o molimă, mor copilașii pe capete, de nu mai găsești scînduri să le faci sicriū. Stăpîn nu mai avem, nimeni nu ne mai știe de știre. Primarul ține orindă. Popa dă bani cu camătă, și satul se 'mputînează vâzînd cu ochii. Și-a întors Dumnezeu fața de la noi. — Eū am apucat aici patru sute de case, nu mai sînt azi de cît o sută, și'n toate plouă. Incă zece ani să mai treacă, ș'or să urle lupii pe valea asta. De mine doar s'o 'ndura cel de sus și m'o strînge pân' atunci!.... Dar cei cari vin după noi, cei cari se ridică 'n destrăbălarea și ticăloșia asta, ce-or s'ajungă, Doamne !

Moș Neculaî își făcu cruce, și, clătînd din cap, porni în pași mărunței, ca un copil care 'nvață să umble.

A. VLAHUȚĂ.

IN ZORI

Supt un mal legata plută
Se mai mișc' abea. Dușos
Geme apa 'n veci sbătută,
Ca prin vis, sub iaz la moară.
Luna tot mai jos scoboară,
Tot mai jos, mai jos.

A apus! Și dintr'odată
Nu mai vezi nici deal nici drum,
Totu 'n zarea 'ntunecată
Și-a perdut și loc și nume,
Poate nici n'a fost pe lume
Noapte ca acum.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Par' că-i mort de veacuri satul,
Și trudit de-atîta clint
Doarme-adinc întunecatul
Codru 'n văi, iar la răstoace
Plopîi-au încetat să-și joace
Frunzele de-argint.

Dar din aripî bat cocoșii,
Răscolind văzduhul mut.
Albe 'ntiîu și tot mai roșii
Zorile-și întind lucoarea —
Din zăvoiîu privighitoarea
Iarăș a 'nceput!

G. COȘBUC.

F A B U L E

POTRIVITE DUPĂ VREMEA DE ASTAZI

I. PRIVIGHETOAREA, MĂGARUL ȘI CATIRUL

În zorii zilei o isbucnire prelungă de suave melodii deșteaptă din somn lumea adormită. Tace totul și toți ascultă, răpiți de eterna armonie. Nici-odată cîntecul privighetorii n'a răsunat atît de fermecător; nici-odată în umbra albastră străvezie a nopții luptîndu-se cu ziua, o încîntare mai dulce n'a legănat sufletele odihnite și nu le-a înălțat într'o avîntare mai dumnezeiască în sferile suprapămîntești, în lumile simțirilor și însuflețirilor celor mai fără de prihană...

Dar de după gard se ridică două urechi fenomenale și un răget învîrșunat isbucnește:

— Cîntec ăsta? Glas ăsta? O, lume proastă și societate de admirație mutuală! Dar nu vedeți că această biată pasăre neisprăvită, cu vocăa ei falșă nu e măcar în curent cu marile probleme economice moderne, cu progresul științific al evoluției animale, cu un cuvînt cu toate preocupările de un ordin superior cari frămîntă astăzi cugetarea dobitocească?...

Zise măgarul și roti mîndru privirile în jurul său.

Dar, deoparte, catirul sta, mut ca pămîntul.

— Cum, vere? — se răsti măgarul spre dînsul, — tu nu zici nimic, fierea ta n'o răsvrătește atîta îngînfare din partea păsăruicea aceleia și atîta nerozie din partea celor cari o admiră?...

Dar animalul neutru pleoștînd urechea dreaptă și clipind din ochii șireți, răspunse:

— Par'că eu sunt prost ca tine, să-î fac reclamă!

II. LEUL MORT

Se ascundea, tremurînd de spaimă și de învîrșunare neputincioasă Urechiatul, cînd auzia răcnetul cutremurător al leului. Și din ascunzătorile lui, nu mai știa ce cuvinte de ocară să născocească spre a-și otrăvi discursurile pe cari le debita onor. iepurilor, împotriva aceluși usurpator al forței, împotriva aceleiași reputații șterpelite și, ce e și mai mult, nemeritate...

— Leul? Un fleac, un moft, un nimenea! Se crede și el a zolo cine știe ce scofală! Măgar ca și mine, ca și tine, ca și ăla, ca și toți măgarii...

Dar iată că îmbătrini leul și muri. Catafalc înalt i se ridică și toate dobitoacele din toate părțile sosind îl acoperiră sub cunună și ramure de lauri.

Iar la căpățiiul leului mort se ridică în două labe urechiatul și ast-fel grăi:

— Fraților! Acela care zace astăzi fără simțire în fața noastră, a fost podoaba și fala neamului nostru dobitocesc. Eă l-am cunoscut și el m'a onorat, în viață, cu amicitia lui prețioasă... Să plîngem, fraților, să plîngem la căpățiiul regelui animalelor... Eă, despre care calomniatorii aă zis că i-aș fi dat ultimul picior în agonie, eă sunt cel dintiă aci cu prinosul lacrărilor mele nefățărite...

Și toți onor. iepuri întăriră plini de admirație: Mare orator, urechiatul!

ION GORUN.

UN CÎNTEC

O mamă, dulce mamă...
Eminescu.

Aud un cîntec. Vine de departe
Adus de vîntul serii, — și mă chîiamă.
Nu-î plins de fluer, nici suspin de-aramă,
Nici glas de om... E dincolo de moarte.

Sînt alte lumă de cari nu'mi daă samă.
Trăiesc în noi? Viază în altă parte?
O, nu-s iuzii, nu-s păreră deșarte:
E doina ta cea dulce, dulce mamă!

E glasul tău. Mă strigă cite-odată
De sus, de-acolo unde nu-î durere
Și unde toți ne-om întilni odată...

De ce se sbate pieptu'mi cu putere?...
Ah, ce 'ntuneric s'a făcut deodată,
În jurul meă, — ce groaznică tăcere!

St. O. IOSIF

DOR DE DUCĂ

Cînd îl vezi așa, sgribulit în sarica lui miștoasă, ai crede că nu-î de nici o ispravă. Dar cînd s'ăiaptă puțin și se proptește cu îndărătnicie în piciorul drept, vezi că ai de-aface cu un om vrednic, în ochii căruia ghicești gînduri înaripate.

Cîrșan e numai cioban, dar a văzut multă lume.

Pe cînd păzea oile pe întinsurile Negoiului, «a învățat care-î *a* și care-î *b*» și a început să citească. La umbra brazilor a sorbit învățăturile cuprinse în Sfînta Scriptură și în Cronicul lui Șincai. Cînd a văzut că el, ciobanul Cîrșan, să trage din neamul care a stăpînit odată lumea, ochii i s'au umplut de lacrimi, l'a apucat ca un vîrtej amețitor și ne mai putîndu-se răbda locului, a pornit'o.

Și-a pus merinde și premeneli în glugă și atîrnînd'o de umăr, plecă din Streja-Cîrșoara -- la Roma. Voia s'ajungă în cetatea care a pomenit atîția oameni mari și să sărute odată columna lui Traian, a «taichii Traian, drăguțul», cum îl numește el cu adevărată dragoste fiască.

* * *

Dar, bagsamă, Roma e mai departe decît crezuse Cîrșan, căci făcuse drum de două săptămîni și abia ajunsese la Pesta.

Ce amăgire!

Vrea să ajungă la leagănul părinților tîi și te pomenesti în cuibul dușmanilor. Cum i se isprăviseră paralele a trebuit însă să se oprească în Pesta ca să-și strîngă altele.

A intrat lucrător la un olar și într'o săptămîină a muncit cît altul într'o lună. Maestrul său îl plătea bine, dar el nu se simția în toate ale lui, căci pe olar îl chema Pișta și era Ungur. Din cînd în cînd se făcea că mai lunecă, și cădea peste porcoiul de oale, așa că spărgea într'un ceas cît făcuse într'o zi, căci «dă-l naibii, că-î Ungur!».

La urma urmelor, văzînd stăpînul că prea lunecă de multe ori, i-a dat drumul și Cîrșan a intrat în slujbă la un olar Șvab. Acesta-î plătea mai puțin, dar ciobănașul meu era mai cu tragere de inimă la lucru.

Căci vezi, badea Gheorghe își are și el logica sa. Înainte ce să știe să citească nu-și prea bătea capul cu obîrșia popoarelor. Dar cînd a aflat din «Istoria biblică» despre înrudirea neamurilor, el și-a zis: «Că Ungurul tot Român a fost și el înainte vreme, dar la turnul Vavilonului, cînd s'au încurcat limbile, el a uitat graiul nostru și a început să bolborosească pe limba lui».

De cînd știa de-arostul Cronicul lui Șincai, mintea lui era și mai luminată și rîdea de părerea lui de odinioară. Acum știa că Ungurul nu-î om ca Românul, căci nu se trage de la Roma, ci-î neam turcesc și copil de-alui Hantătarul. Tot din «Cronic» iscodise el că pe Svabi i-a adus dracul de sub pămînt și i-a așezat prin părțile noastre. Si cum știa el că și Romînu-î puîu de lele, se găsisse frate cu Svabul, la care intrase în slujbă, și se purta bine.

Pe vremea aceea se nimeriseră în Peșta niște mișcări socialiste între lucrători. Cînd a auzit Cîrțan că socialiștii vreau să muncească numai opt ceasuri pe zi, s'a crucit și le-a zis: «Da bine mă, ați căpiat? Dacă fac eu într'un ceas zece oale, atunci în 8 ceasuri fac numai 80 și capăt numai 80 de crețari. Așa cum lucrez eu acum capăt un fiorin și douăzeci, căci muncesc douăsprezece ceasuri. Ce vreți voi mă, să ajung la iarnă la Roma?»

Și scirbit de prostia ungresească plecă din Peșta cu douăzeci și cinci de fiorini inodați într'un colț de năframă și cu aripile dorului la opinci.

* * *

Si iată-l în sfîrșit pe Gheorghe Cîrțan, cioban din Streja-Cîrțișoara, umblind cu pîeptul gol pe stradele Romei și căutînd.

Căuta columna lui Traian.

Lumea se uita lung la acest om cu port străin. Dar se uita cu drag, căci Cîrțan e fecior chipeș și înainte ce să plece la «columnă» s'a ras și s'a premenit gătîndu-se ca de sărbătoare.

Din cînd în cînd cite un călător se opria în fața lui, mirat. Atunci Cîrțan se ducea la el și-l întrebă pe romînește să-i spună drumul spre columnă. Si dacă era în haine de muncitor, Cîrțan îi zicea «frate», iar de era în haine domnești îi zicea «domnule frate».

Și să mira că acești oameni nu-l înțelegeau. «Vorbesc romînește ca și noi, dar o ruminească stricată, că de cînd nu s'au mai întilnit cu Rumîni, au mai uitat limba și au învățat vorbe nemțești», mi-a zis el odată.

În sfîrșit, să vede, că tot îl va fi înțeles vre-unul căci badea Gheorghe ajunsese la ținta dîrurilor sale.

În ochii lui de cioban apărură lacrimi. Cu gura pe jumătate deschisă, ca un copil căruia îi spu o poveste, sorbia cu ochii priveștița mult așteptată. Cucernic și-a scos căciula din cap. Părul lui lung era numai o apă, căci razele soarelui Italiei, neobicinuit cu căciuli, să adunaseră curioase ca să vadă ce bidiganie o mai fi și aia.

Dar Cîrțan nu le simția. Căci în sufletul lui să stîrni acuma dorul să să ducă să ingenucheze înaintea columnei și s'o sărute.

Și lucrul acesta nu era cu puțință, căci piața lui Traian e îngredită și trebuie să cobori pe scări ca să ajungi la coloană.

Să uită Cîrțan în dreapta să uită în stînga, dădu mereu tircoale ingradituri, mai întrebă pe unul și pe altul de sfat, dar văzînd că nu-i chip în nici un fel, să duse de-adreptul la legația romînă.

«Să trăești Măria Ta, eu sunt Gheorghe Cîrțan, cioban din Transilvania și am venit la Roma să văd columna lui Traian!»

De-acî încolo a trăit badea Gheorghe lume altă la Roma.

Ministrul romîn l'a dus la marchizul Pandofi, marele filoromîn, căruia ciobănașul nostru i-a plăcut atît de mult că a dat prînz mare în cinstea lui.

Cînd pași peste prag, Cîrțan pune căciula lingă ușe și scoțînd din glugă o bucată de pine și puțină sare, i-o întinse gazde-i casei zi-

cîndu-i: «Aşa-î obiceiul pe la noi!» Apoi întorcîndu-să cătră ministru, șopti: «E din satul nostru!»

La masă toți voiau să vorbească cu el și bărbați cu decorații pe piept au ridicat paharul în sănătatea lui.

Și la urmă s'a sculat și Cîrțan să vorbească și le-a grăit așa: «Eû sînt numai un țaran prost și nu prea pricep multe. De aceea vreau să vă întreb pe Măriile Voastre să-mi spuneți un lucru. De ce nu s'apucă toți ăștia cari sînt copiii Romanilor să țină la un loc și să cucerească lumea întreagă: Uite, zise el arătînd cele cinci degete dela mînă, «ăștia sînt Italienii,ăștia sînt Rominii,ăștia Franțujii,ăștia Spaniolii șiăștia Portughezii,» apoi luînd un măr îl puse pe palmă și îl apucă cu un deget. «Măru ăsta e pămîntul. Dacă cerc eû să-l țin numai cu un deget, nu pot, căci n'am destulă putere în el. Dar ian să-l apuc cu toate cinci? Se găsește oare om pe lume ca să mi-l mai scoată din mînă?» Și așezîndu-să pe scaun, mușcă una bună din măr.

Toată lumea a fos încîntată de el, toți l'au îmbrățișat. Și badea Gheorghe se lăsă bucuros să fie luat în brațe și surîdea pe sub mustați, căci de! erau «sorelle» și «fratelli» de-ai lui.

«Mai ales una era frumoasă de tot», îmi spunea el odată clipînd din ochi, «și mă cam prindea cheful s'o ciupesc puțin, așa cum știu eû, de brațele ei despoiate, dar m'am gîndit că nu se cade și i-am tras numai una cu ochiul.»

* * *

După masă l'au suit cu alaiu în columna lui Traian. Dar sus îl aștepta o amăgire grozavă.

Ca într'altă lume, privia el aiurit la statua din virful coloanei, cînd de-odată îl întrebă cine-va:

«Știi cine-î ăla?»

«Cum nu? E taica Traian, drăguțul. Bată-l norocul că frumos om era?»

Toți isbucniră în ris.

«Asta-î sfîntul Petru, Cîrțane, nu-l vezi cu cheea raiului în mînă?»

Cîrțan să încruntă.

«Nu se poate, căci Cronicul spune că în virful Columnei l'au pus pe însuși marele împărat Traian!»

«A fost acolo, dar l'a dat papa jos și l'a pus pe sfîntul Petru.»

Să fi văzut năcaz pe românul nostru.

«Da sfîntu Pătru s'a bătut cu Dacii? Ce caută el acolo? Nu e el destul de bine în raiu? Se vede că Papa e papistaș, de face lucruri de astea!»

Era sfînt, nu-î vorbă, și sfîntul Petru, dar era mai sfînt Traian!

De-acolo au plecat cu toții la forul roman și prin alte locuri cu rămășițe de la Romani. Dar surpăturile astea nu-î plăceau lui Badea Gheorghe.

Seara fu poftit iarăș la domniî ăi mari și fu ospătat ca un craiu leșesc. Pe la miezul nopții Cîrțan se făcu nevăzut. Toate căutările au rămas zadarnice; i-al de unde nu-î!

De-abia dimineața l'au găsit la poliție.

Iată ce pățise:

Dela un timp să săturase Cîrțan de domni și de saloane și-l apucă dorul de Traian, de cerul cu stelele. Cînd nu băgă nimeni de samă să străcură pe ușe și nu se opri decît pe pedestalul columnei. Aici îl fură somnul și adormi. Pe cînd era legănat de visurile cele mai frumoase, fu deșteptat de un paznic, care l'a dus la secție socotindu-l nebun.

Intrebat fiind de ce n'a rămas la ospăț, el a răspuns scurt: «Mai întâiu taica și apoi frații!»

În ziua aceea fu Cîrțan părtașul unei bucurii nespuse. Marchizul Pandolfi i-a dat un dar frumos: o fotografie mare a columnei lui Traian.

Cum se văzu Cîrțan cu fotografia în mînă, nu mai avu astîmpăr, îl muncea dorul s'o arate țaranilor din satul lui.

Și într'o bună dimineată, plecă din Roma, fără să-și ia rămas bun de la nimeni, subsuoară cu sulul de hîrtie, mare și el mai cît o columnă.

* * *

Dacă vreai să-l vezi pe Cîrțan năcăjit, vorbește-î de jandarmi.

«Aia-s mai tilhari decît tilharii, domnule, că hoțu fură pine cînd e flămînd, dar jandaru fură vieți de oameni!»

Și are dreptate Cîrțan să fie înrăit pe ei.

Cum mergea el cu sulul subsuoară prin pulberea drumului de țară, măsurînd nerăbdător cu ochii depărtarea pînă la turnul bisericii din Streja-Cîrțișoara, care mijia în depărtări — iată că răsar ca din pămînt doi jandarmi și îi iașu cu de-asiila sulul, pentru care a călătorit el pînă la Roma.

Nedumerit Cîrțan a rămas locului și cînd vedea cum cei doi împănați să pierdeau cu columna lui în negura de colb, era cît p'aci să-l podidească plinsul de durere și năcaz.

Dar deodată să 'ndreptă.

«Dacă-î așa, las'!»

Și infundîndu-și căciula pe frunte, făcu calea 'ntoarsă și porni cu pas virtos — la Viena.

Trei săptămîni de-arîndul, să ivea Cîrțan zi de zi în sala de așteptare a împăratului. L'așu duduie, l'așu imbrîncit, l'așu închis, dar totul a fost zadarnic. Cu îndărătnicia unui scos din fire să ivea iarăș în fie-care zi în sala de așteptare, drept și nemișcat ca o statuă. Căci el a fost trei ani de zile cătană 'mpărătească și știa că-î dreptul lui să ceară dela împărat să-l asculte.

Iar Cîrțan din dreptul lui nu lasă nimic.

La urmă au trebuit să-î îngădue «să dea jalbă la Măria Sa, că jandarii i-așu hrăpit columna».

* * *

De atunci Cîrțan a cutreerat pămîntul, străbătîndu-l dela Ierusalim pînă la Paris. Mulți îl cred un zănatic, un pierde-vară fără rost.

Dar se 'nșală.

Cîrța e om cu minte multă și cu multă inimă. Cînd în sufletul lui de cioban să răscolește dorul de-a pleca să vadă lume, el așteaptă numai ca să înmugurească pomii și o pornește cu pași domoli să nu ostenească și cu ochii deschiși ca să vadă.

Ș'apoi ce vede, a văzut.

SEXTIL PUȘCARIU.

DUPĂ UN AN

(DIN ADA NEGRI)

Cînd, noaptea, stați și cuget,
 Și văd cit de departe ești de mine,
 Și 'mă înfioară inima
 Cumplitul gînd că te iubesc zădarnic
 Și că iubirea asta mă va pierde;

Cînd, tremurînd de groază,
 Imi zic că poate nici t'e-i mai întoarce,
 Că toate-or să se spulbere,
 Că te-am iubit, ca'n veci să plîng uitată,
 Atuncia mă cuprinde-așa o milă

De mine, și de tine:
 Aș vrea atunci să fiu din nou copilă,
 Să măi îngîn cucernică
 Naiva și curata rugăciune
 Ce mă 'nvăța în taină biata mamă.

Și 'n pat îngenunchiată,
 Împreunîndu-mi minile cu frică,
 În luptă cu 'ntunericul,
 Nălțîndu-mi ochii înecați în lacrimă,
 Strig: «Tatăl nostru care ești în ceruri!»...

A. V.

DUREREA

(Din ADA NEGRI)

As'noapte'mi apăru la căpătăiū.

O zgripturoaică slută,

Cu ochiul crunt, și c'un pumnal la șoldu-ī,

Se aplecă asupra-mi. Imi fu groază.

Șopti: «Eū sint durerea.

«De azi voiū fi, copilă sficioasă,

De-apururi lingă tine,

Și pas cu pas, ca umbra, pân' la moarte,

Te voiū urma ori unde te vei duce».

— O, fugi, — i-am zis, mi-e frică!

Rămase nemișcată lingă mine

Și zise: «Scris e'n ceruri!»

Tu ești o floare fragedă ursită

Zăpezii, vîntului, restriștii:

E scris, e scris în ceruri!»

Sării strigînd: «Eū sint speranța,

Sint floarea tinereții,

Voiū farmecul iubirii, voiū divinul

Fior al geniului ș'al lumini.

Fugi, cobe uricioasă!»

Ea zise: «Celor ce creează 'n chinuri

Lé stă în cale slava.

Numai Durerea dă aripî gîndirii,

Izbîndă n'aū de cit cei cari luptă.»

Atunci i-am zis: «Rămii!»

EXPOZIȚIA GRIGORESCU

La 30 Decembre s'a deschis Expoziția. De atunci, în fie-care zi, de dimineața până sara, sala Ateneului e un neîntrerupt defileu, inteligent și impunător de entusiaști admiratori. Pasionată, lumea vine să vadă această galerie de tablouri — opera naturală, poetică, adevărată a întemeetorului și părintelui artei băștinașe la noi, a Domnului Grigorescu. Din neastimpărul, palpitatea, teama sinceră a cumpărătorilor ca nu cum-va să se ridice toate pinzele de sub ochii lor, fără să poată păstra cel puțin o mică imagină a acestei *religii noi* — s'ar putea scri o interesantă pagină de psihologie artistică. Încă odată constatăm că publicul nostru e simțitor la adevărata artă. Scriitorii și artiștii cari se pling, sint rugați să cerceteze cu luare aminte ce se petrece acolo, și vina s'o arunce numai pe lipsa de consistență a lucrărilor lor. A trebuit o operă puternică să-l facă să tresară, să-î răscolească toată căldura care dormea în sufletul acestui indiferent.

Astăzi ca întotdeauna, aproape tot cei săraci și cei cu slabă dare de mină au fost nobilii cumpărători.

Eftinătatea fantastică a prețurilor e un semn de delicat omagiu, un dar pe care maestrul a bine-voit a-l face țării. Credem că va fi interesant să se știe în ce miini se află aceste scumpe depozite ale artei noastre, aceste icoane în care se încheagă în toată frumusețea și poezia ei făptura țării, adinca putere de creare a neamului românesc.

V. C.

Iată ce s'a cumpărat în aceste 5 zile :

D-nu Gogu Iiescu: Profil pierdut 164; Spre casă 201; Schiță. 240; Studiu de cap 111; Schiță 124; Eboșă de casă 131; Ciobănași 132; Clăi cu fin 104; Casa pictorului 305; Pe prispă 283; Fetită 44; După baie 56; Figură (eboșă) 64; Intoarcerea de la bilciu 62; Profil de fetită 87; Bătrîna torcînd 290; Mielușei 138; Cap de cioban 154; Cascadă 178; Lucrînd 101.

D-nu Ion Slătineanu: Cerșetor breton 150; Țigăncușă 53; Fata popii 253; Care cu boi 237.

D-na Ch. Leria: Stăncuța 165; In primăvară 212.

D-nul Dr. I. Dona: Măr înflorit 19; Tip de Evreu 97; Țigăncușă 60.

» Țigara-Samurcaș: Păstorită 210; Ileana 130; Drum rău 71.

» A. Vlahuță: Pe marginea Oceanului 146; Bătrîna bretonă 273; Pe coastă 209; Studiū 221; Făr' de grija 76.

D-nul Delavrancea: Împletind (Vitré) 218; Laie de țigani pe drum 26; Lucrînd 37.

George Coșbuc: Casă de om sărac 269.

D-nul V. Cioflec: Ciobănaș 20; Rudăreasă 105; Casa preotesei 288; Car cu boi 181; Casa timplărilor 143.

D-nul Dr. Urechia: Bacantă 275; La Posada 208; Măr înflorit 313; Plug la deal 226; Trunchiu pe fag 190; Apus de soare 11.

D-nul Ion Demetriu: Pe valea Prahovei 243; Care pe valea Prahovei 143.

D-na V. A. Urechia: Scoboritul oilor (schiță) 171; Peisagiū (apus de soare) 7.

D-nul Dr. Angelescu: Care cu boi 239; Drum din greu 246; Spre strînului 184.

- D-nul Rosenthal: Pe Cîmpinița 31; Marină 180; Interior (Vitré) 311.
- » Scarlat Arion: Căratul lemnului 136; Pe virf de munte 166.
 - » G. Al. Florescu: Pe gânduri 296.
 - » Dr. I. Cantacuzino: Peisagiū (toamna) 46.
 - » G. Baș: Valea Buzatului 49; Clăi de fin 25; Strînsul finului 28.
 - » Mîncu: Pe malul lacului 8.
 - » Calimachi: În bilciū 302.
 - » Al. Brăiloiū: Spre tirg 43.
 - » G. Goleșcu: Cîmpineancă 24.
- D-ra Seculici: Tip de la mahala 35; Păstorița 286; Car cu boi 177.
- D-nul H. Lecca: În verdeață 318.
- » Popa: Care cu boi 163.
 - » Munteanu-Murgoci: Schiță 200.
 - » Dr. Radoviçi: Studiu 276; Evreū 274; Piferar 254.
 - » Vitzu: Vite în repaos 13.
 - » Lazăr Munteanu: Păstorița 4; Fetița 114.
 - » Popoviçi-Costi: Care cu boi 279.
 - » Al. Gr. Ionescu: De la fîntină 204; Pe gânduri 235.
- D-na Papadopulo: Spre pășune 201; pe Cîmpinița 205.
- D-nul Em. Porumbaru: Ruine la Pompei 227; Fetița 122; Țigănuș 194.
- » A. Algiu: Nor de ploaie 259; Flori de primăvară 93.
 - » Th. Ionescu: Pe marginea Senei 223; Cioban în repaos 307.
 - » Diamandy: Margine de bilciū 80.
 - » C. R. Manolescu: Pe Cîmpinița 22; Bordee țigănești 120; Cioban pe munte 170.
 - » M. Chircu: Ciobănaș cu turma 147; Pe Cîmpinița 133; În pădure 50.
 - » D-r Bacaloglu: La tamiază 228.
 - » Ionel Davidescu: Ciobănaș 82.
 - » Simu: Car cu boi 195.
 - » Malcoci: În Iulie 196.
 - » Mișu Ștefănescu: Păstorița 176; Din Ardeal 110; Profil 38; Cioban 285.
- D-nul Eug. N. Ștefănescu: Fîntina 187; Țigancă 159; Vite în repaos 74; Stradă la Vitré 238; Marină (Granville) 91; Copilița 42; Interior de cîrciumă (Rucăr) 99.
- D-nul Dr. Pleșoiianu: Brodînd 229; Interior (Barbizon) 304.
- » Al. Lupașcu: Car cu boi 315.
 - » Const. G. Nano: Ciobănaș 29; Croitor (Rucăr) 220; Fragment din bătălia de la Călugăreni 192; Margine de bilciū 75.
- D-rul P. Hagiopol: Spre pășune 85.
- » Dr. Bucliu: Pe Cîmpinița 294; Apus de soare 100.
 - » V. Biberea: Pe brînci 198.
 - » Nestor Urechia: Toamna în valea Cîmpiniții 79.
- D-na Cernescu: Cioban 295.
- D-nul T. C. Aslan: Căratul finului 233; Tirgul Cîmpina 242.
- D-nul Th. Djuvara: Pridvor (Sinaia) 284; Ilinca 249.
- D-na Irina Ghica: Ciobănaș 34.
- D-nul Păucescu: Care cu boi 265.
- » Dr. Proca: Peisagiū 280.
 - » Const. Alessiu: Peisagiū (toamna) 310; Pe gânduri 17; Pe lunca 23; Pe marginea oceanului, 90.
- D-nul Gr. Cantacuzino: Cioban pe munte 170.
- » G. Moroianu: Copilița 95.
 - » Gr. G. Soutzo: Turmă mică 45.

D-na Dr. Brandza : Cap de fetiță 78; Casa babei 123; Flori de cîmp 135.
 D-nul G. G. Assan: Păstoriță 199; Cioban 301; Tip de mocancă 188;
 Flori de primăvară 203.

D-nul E. Miclescu: Sentinela Dunării 271.

» Al. Pencoviçi: Adăpatul în bărăgan 207.

Au rămas încă nevîndute numeroase pînze, pătrunse toate de siguranța frumuseții lor, prea puțin cunoscute, întrezărite abia de cîțiva prietenî în atelierile de la Cîmpina și București.

VOCI DIN PUBLIC

1. UNUL DIN HIGH-LIFE

Iar omul în lume se naște
 Cuminte-orî netot,
 Și scopul său ultim : să caște.
 Trudit, că vieții nu poate
 Să-î afle menirea și rostul,
 Cumintele cască; iar prostul
 Stă gură căscată la toate —
 Și-atîta e tot.

2. UN MAGAR IN FUNCȚIE

Intrat-ar fi 'n nalta cetate
 Știutul Isus?
 Clădirăți pe nobilu-mî spate
 O lume! Și-alături sofismul
 Hristosului vostru—vezi bine!—
 Puteam să-l asvîrl de pe mine:
 Dar vrui ca să nasc creștinismul:
 Voi ce-aveți de spus?

3. UN BOU, CA TOȚI BOII

Plec capul puternic, iar jugul
 Imî geme pe gît.
 Dar, fără de mine nici plugul

Nici carul! Din negur'adîncă
 Prin mine se 'nalță popoare.
 Eū ar, gifăind pe răzoare,
 Ovăzul, dar caii-l mănîncă,
 Nu boii. Și-atit.

4. UNUL DE LA MARCUȚA

Aci sunt nebunii? Și 'n țară
 Cuminții? Frumos.
 S'aude gâlceavă p'afară —
 Discută bărbații politici,
 Și toți decadentii fac gură,
 Pe stradă dau ghionturi și 'njură
 Gardiștii și tinerii critici.
 Ce lume pe dos!

G. COȘBUC.

• BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUM A FOST BOTEZAT EMINESCU *)

Doamna Constanța de Dunca Scheianu povestește următoarele :
 Era în ziua de St. Constantin, părinții mei și d-na Balș voiau să
 fie singuri în acea zi, singuri cu tristele lor amintiri ; pentru acea
 zi, eū și cu Muți (fiul d-nei Balș) hotărîsem botezul copilului d-lui
 Eminovici ¹⁾, un botez plăsmuit de noi, cari eram copii ca de 4—5
 ani. La 11 ore, 21 Maiū 1849, eram gata, amîndoi purtam haine
 negre, însă gulere albe ; purtam haine negre căci murise Constantin
 Balș, tatăl lui Muți. Mergem în acea casă mică, joasă, însă sclipi-
 toare prin curățenia ei, păreții erau văruiți cu alb, perdelele, albe și
 dese, erau lăsate în jos. In casă mult miros de sulcină, la dreapta
 două mari divanuri cu velințe roșii și verzi, țesătura de casă. Întrînd,
 dăm cu ochii de Eminovici, tatăl, care ne zice :

«Iată-vă finul, botezați-l! iar mama adaugă: botezați-l! dar vă rog
 nu-l deșteptați!»

*) Notifiă biografică din broșura «Amorul în poeziile lui Eminescu» de d. Miron
 Nicolescu.

¹⁾ Tatăl poetului, unul din cei patru-spre-zece administratori ai moșiei Dum-
 brăveni, proprietatea familiei Balș.

Cum aveam de gînd să-l botezăm, nici noi nu știam, ba chiar nici visam. Priveam noul născut de departe și cu mirare. Muți era de tot uimit, el care nu văzuse încă copil mic, de odată un sunet străin, un plîns necunoscut, o mișcare în leagăn și băețelul deschise ochii. Muți rămase electricizat. Apoi, repede la leagăn, sare, strigă, se extiază și deschide o cutie de cristal roșie. Sfir! Sfir! un nor de fluturi zboară peste noul născut și eu, ca să nu rămîn îndărăt, arunc peste prunc toate florile mele. Ce făceau cei-l'alți nu știu; dar Muți și eu eram plini de bucurie, de entusiasm, de conștiința marelui nostru act împlinit. Am plecat, spune d-na Dunca, uitînd să dăm nume finului botezat de noi cu fluturi și flori. Numele însă l'a primit de la alții. Un nume ce-l știți cu toți, ce nu-l va uita nimeni, un nume scump Romînilor, nemuritorul nume de *Mihail Eminescu*.

RĂSPUNSURI

D-lui Y. In oraș. — D. Chiț. Mille găsind mai comod pentru mijloacele d-sale să strămute polemica pe un tărîm cu totul personal, i s'a răspuns printr'o gazetă zilnică, și anume prin *Voința Națională* cu data de Vineri 4 Ianuarie. Chestia probei negative a «plagiaturii Caragiale» rămîne, bineînțeles, *statu quo*; d. C. M. n'a mai îndrăsnit să o atingă nici cu un cuvînt. I. G.

* * *

D-lui I. S. de la Ciuinci. Loco. În articolul de care pomeniți ne adresam scriitorilor, scriitorilor de talent, bine înțeles. Ca să faci cărți bune pentru popor îți trebuie firește și entusiasm, dar numai entusiasmul nu-î deajuns. Judecînd după scrisoarea d-voastră, plină de răutăți și de greșeli de gramatică, s'ar crede că nici măcar entusiasm nu aveți. Cît despre celelalte însușiri — slabă nădejde. «Plini de entusiasm, am scri pentru popor, mai ales sub ocrotitoarele d-voastră aripi»... Serios?

D-șoarei V. D. Pietra Neamțu. — Așa ceva am mai văzut publicat. Cînd? Unde? n'am ști să vă spunem. Dar și fără asta noi tot nu i-am putea găsi un loc. E mică, da. Pentru o poezie mică însă ce mare talent îți trebuie.

D-lui V. A. R. Iași. — S'ar părea că v'ați înșirat mai întîiu rimele pe marginea caetului și apoi fără nici o altă pregătire sufletească (subiect, căldură, inspirație) v'ați fi zis: «Să fac atîtea versuri». Asta e impresia pe care ne-o dau cele două poezii reci, *calculate*... ca număr și înținare de silabe, și fără nici o tresărire de suflet, și fără nici un relief de formă. Și cînd te gîndești că cea de-a doua poartă drept titlu «ab imo pectore»!

D-șoarei L. D. Loco. — «Basmul trist» are nevoie de îndreptări. Versurile sînt lungi — trebuie să rimeze toate. Epitetele eștine, aproape șterse, trebuiesc înlăturate. — Ca să faci o poezie nouă din lucruri așa de vechi, se cere mai întîiu o simțire puternică, în căldura căreia vorbele să capete o mlădierie ș'o frăgezime nouă, — apoi o întinsă cultură literară, ca să știi ce să nu spui.

D-lui R. I. în B. — Sînt multe lucruri bune în schițele D-voastră: vedere justă, tinereță, limbă frumoasă. Un lucru vă lipsește: *măsura*. Atîtea epitete, atîtea imagini, atîtea comparații puneți pe-un tablou, că nu se mai văd liniile principale, atenția noastră ostenește urmărindu-vă, de la o vreme vă vedem și pe d-voastră ostentit de-atîta căutare de cuvinte; ideile devin greoaie, cad sub povara atîtor zoroane. Aceleași lucruri, spuse în fraze liniștite, simple, sobre, ar produce un efect cu mult mai puternic. Pliviți, smulgeți de pe răzor buruenile, ca să putem cunoaște florile și să ne bucurăm de parfumul și strălucirea lor.